

Sygn. akt IX Ca 903/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Beata Grzybek SO Aneta Dawidziuk

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2020 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. (...) A. z siedzibą w S.

przeciwko W. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 31 lipca 2020 r., sygn. akt I C 1718/19,

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

- w punkcie I, co do zasądzonej od pozwanego na rzecz powódki kwoty 55.735,35 (pięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset trzydzieści pięć 35/100) zł uchyla go i postępowanie w tej części umarza, oddalając powództwo w pozostałym zakresie,

- w punkcie II, zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

II. oddala apelację w pozostałej części,

III. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.700 (trzy tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

IV. nakazuje ściągnąć od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 1.890 (jeden tysiąc osiemset dziewięćdziesiąt) zł tytułem części opłaty od apelacji, od której zwolniono pozwanego.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Aneta Dawidziuk

Sygn. akt IX Ca 903/20

UZASADNIENIE

Powódka (...) Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. (...) A. wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych W. Z. i B. Z. kwoty 57.785,48 złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonymi od kwoty 53.693,75 złotych od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty. Domagała się także zasądzenia od nich na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 17 maja 2016 roku udzieliła pozwany pożyczki w kwocie 64.000 złotych. Pozwani zobowiązali się do spłaty określonych umową rat, jednakże wobec braku regulowania należności, w dniu 4 września 2019 r. powódka wypowiedziała umowę. Wypowiedzenie zostało skutecznie doręczone obojgu pozwany 5 września 2019 r. i pozostało bez ich reakcji.

Nakazem zapłaty z dnia 31 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy w Szczytnie uwzględnił powództwo w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwani wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu według dołączonego spisu kosztów, a w przypadku jego braku, według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 31 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy w Szczytnie w pkt I zasądził od pozwanych B. Z. i W. Z. solidarnie na rzecz powódki (...) Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej im. (...) A. w S. kwotę 57.785,48 złotych z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonymi od kwoty 53.693,75 złotych od dnia 18 grudnia 2019 roku do dnia zapłaty; w pkt II zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów procesu, kwotę 8.307 złotych, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2020 r. ww. wyrok uchylono w części dotyczącej pozwanej B. Z., sprawę przeciwko niej wyłączono do odrębnego rozpoznania oraz zawieszono postępowanie w tym zakresie z uwagi na śmierć pozwanej po wniesieniu pozwu.

Podstawę rozstrzygnięcia z 31 lipca 2020 r. stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 17 maja 2016 roku (...) Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. (...)A. w S. zawarła z B. Z. umowę pożyczki kwoty 64.000 złotych, przy czym na cele konsumpcyjne miała zostać przeznaczona kwota 9.065,84 złotych, a na spłatę innych jej zobowiązań finansowych przeznaczona miała być kwota 54.934,16 złotych.

W ust. 7 umowy strony zastrzegły, że pożyczka oprocentowana jest według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez zarząd (...), wynoszącej na dzień podpisania umowy 9% w skali roku. Stopa procentowa może ulegać zmianom w okresie trwania umowy pożyczki w przypadku zmiany wysokości stopy referencyjnej ustalonej przed Narodowy Bank Polski w zakresie, w jakim stopa ta uległa zmianie. Zmiana rocznej stopy oprocentowania następuje raz na kwartał kalendarzowy, w przypadku podwyższenia lub obniżenia stopy referencyjnej ustalonej przez Narodowy Bank Polski, w zakresie, w jakim wysokość tej stopy uległa zmianie w okresie obowiązywania umowy. Zarząd (...) zobowiązany jest podjąć stosowną uchwałę o ustaleniu stopy procentowej w pierwszym miesiącu następującym po kwartale kalendarzowym, w którym nastąpiła wyżej opisana zmiana wysokości stopy referencyjnej. Zmieniona stopa procentowa obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym zarząd (...) podjął uchwałę o zmianie stopy procentowej. Maksymalna stopa procentowa nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych. Odsetki ustawowe równe są sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktu procentowego.

Z kolei w ust. 31 umowy (...) zastrzegł sobie prawo wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia, po upływie okresu wypowiedzenia, całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty zaległych rat, w terminie nie krótszym

niż 14 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Pożyczona kwota miała zostać spłacona 119 miesięcznych ratach po 818,92 złotych każda z wyjątkiem ostatniej, która miała wynieść 819,07 złotych.

W dniu 17 maja 2016 r. cała kwota pożyczki została wypłacona B. Z.. Także w tym dniu zostały wykonane przelewy kwot wskazanych w umowie jako inne zobowiązania pozwanej. Także w dniu 17 maja 2016 roku W. Z. złożył oświadczenie, w którym poręczył za zobowiązania wynikające z tytułu powyższej umowy, zobowiązując się do zapłaty wynikających z niej należności na wypadek, gdyby pożyczkobiorca nie wykonał zobowiązania. Poręczenia udzielił bezterminowo, wskazując na solidarny charakter swojej odpowiedzialności.

W dniu 20 listopada 2018 roku B. Z. i W. Z. zawarli z Regionalną Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. (...) A. w S. aneks nr (...) do umowy pożyczki, mocą którego pozostała do spłaty należność została rozłożona na 86 rat, płatnych od dnia 05 kwietnia 2019 r. do 05 maja 2026 r. Całkowitą kwotę do zapłaty określono na 75.828,41 złotych.

W dniu 4 września 2019 r. (...) zawiadomił W. Z. o wypowiedzeniu umowy zawartej z B. Z. na skutek nieregulowania przez nią płatności. Pouczył, że termin wypowiedzenia wynosi 30 dni, a po upływie tego terminu umowa ulega rozwiązaniu. Analogiczne wezwanie skierowano do samej B. Z.. Oba te pisma zostały podjęte 6 września 2019 r. przez B. Z..

W dniu 30 października 2019 r. bank wezwał B. Z. do uiszczenia kwoty 57.124,32 złotych, w terminie 14 dni roboczych od daty otrzymania wezwania. Poinformował, że w przypadku uregulowania zaległych rat odstąpi od wypowiedzenia umowy, a wszystkie postanowienia umowy zostaną utrzymane w mocy. Przesyłka została odebrana przez B. Z. w dniu 4 listopada 2019 r.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał, że powództwo było zasadne w całości.

Wskazał, iż w ramach umowy pożyczki pożyczkodawca zobowiązuje się do przeniesienia na własność pożyczkobiorcy określonej kwoty pieniędzy. Nie oznacza to jednak tego, że umowę pożyczki można zaliczyć do umów realnych, tj. takich, do zawarcia których wymagane jest, oprócz złożenia zgodnych oświadczeń woli, dla wywołania skutków nimi zamierzonych, również wydania rzeczy tj. przekazania określonej w umowie kwoty pożyczki.

Zwrócił następnie uwagę, że strona pozwana poza gołosłownym zarzutem, że brak dowodu na zaspokojenie zobowiązań umownych pozwanego wynikających z umów zawartych z innymi podmiotami, nie tylko nie składa dowodów na związane z tym okoliczności, ale przede wszystkim nie zgłasza nawet twierdzeń procesowych wskazujących na to, że przedmiotowe zobowiązania miały nie zostać zaspokojone. Przy braku wyraźnego twierdzenia w tym przedmiocie nie można było stwierdzić, aby fakt wypłaty pożyczki został skutecznie zakwestionowany.

Zauważył nadto, że powinnością strony powodowej było udowodnienie podstawy zobowiązania, a powódka sprostowała temu obowiązkowi, składając umowę określającą wysokość zobowiązania pozwanych. Rzeczą strony pozwanej było z kolei wykazanie, że do zaspokojenia roszczenia doszło w szerszym zakresie, niż wynika to z żądania pozwu.

Zdaniem Sądu podnoszone przez pozwanego naruszenie jego interesów, w ust. 7 umowy stron, nie zachodzi w rzeczywistości, i nie może stanowić podstawy do uznania, że obowiązki pozwanego mają mniejszy zakres, niż wynika to wprost z jej treści. Niezrozumiałe w ocenie Sądu jest w szczególności zarzucenie, że powódka miałaby w drodze tego zapisu uzyskać pełną kontrolę nad zmianami wysokości oprocentowania, skoro wyraźnie zawężyła ona możliwość zmiany wysokości zobowiązania w zależności od tego, czy zmianie ulegnie stopa referencyjna NBP.

Jeśli zaś chodzi o zastrzeżenie w treści wypowiedzenia umowy warunku rozwiązującego (art. 89 k.c.), to jest to spotykany powszechnie sposób unormowania praw i obowiązków stron. Tego rodzaju zapis nie powoduje stanu niepewności prawnej. Strona pozwana nie zakwestionowała przy tym tego, że zaistniały fakty, które uzasadniały dokonanie wypowiedzenia.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 98 § 1 k.p.c.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku zarzucając mu naruszenie:

1. art. 6 k.c. i zasady kontradiktoryjności procesu poprzez oczekiwanie od strony pozwanej, iż to ona będzie wykazywać zasadność i wysokość roszczenia mimo iż zgodnie z ww przepisem jest to obowiązek powoda, a pozwany nie musi wyłączać powoda ani pomagać mu w tym obowiązku,

2. art. 720 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i nieuwzględnienie przez Sąd iż:

- przed wydaniem wyroku dochodzona przez Powoda kwota w przeważającej mierze została spłacona w kwocie 55.735,35 zł, co winno skutkować cofnięciem pozwu przez powódkę w tym zakresie, co do dnia dzisiejszego nie nastąpiło,

- pożyczka podnoszona przez powódkę była w dużej mierze przeznaczona na spłatę poprzednik pożyczek u powódki, co wskazuje na tzw. „rolowanie” pożyczki przez powódkę co w literaturze podmiotu zgodnie jest już określane jako czyn naruszający zbiorowe interesy konsumentów,

3. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez niezastosowanie tych przepisów do umowy pożyczki przedstawionej przez powódkę, która w części stanowiła przejaw tzw. rolowania pożyczki czyli udzielania kolejnej pożyczki na spłatę poprzedniej pożyczki w tym samym podmiocie co jest jednoznacznie określane jako czyn naruszający zbiorowe interesy konsumentów i czyn nieuczciwej praktyki rynkowej,

4. art. 879 k.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd, iż odpowiedzialność Pozwanego T. Z. jest odpowiedzialnością poręczyciela, a więc jest akcesoryjna względem odpowiedzialności dłużnika głównego, jakim był B. Z.. Jeśli zatem Sąd nie orzekł co do odpowiedzialności B. Z. lub jej spadkobierców, to nie może rozstrzygać co do odpowiedzialności pozwanego T. Z.,

5. art. 98§1 k.c. oraz art. 100 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie i brak obciążenia powódki kosztami procesu (skutkami braku cofnięcia pozwu), mimo iż powódka powinna być traktowana jako strona przegrywająca bądź to w całości , bądź to częściowo,

6. art. 316 § 1 k.c. poprzez jego nieuwzględnienie przez Sąd I instancji i wydanie wyroku nieodzwierciedlającego stanu rzeczy z chwili wyrokowania.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

2. zasądzenie od powódki na rzecz Pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego w II Instancji według norm przepisanych,

3. dopuszczenie dowodu z wiadomości email od pozwanego do powódki z dnia 15.10.2020r. oraz dołączonego do niego zaświadczenia z dnia 14.10.2020r. na okoliczność wykazania, iż należność dochodzona w pozwie została spłacona przed wydaniem wyroku w sprawie, co winno skutkować cofnięciem pozwu.

Powódka pismem procesowym z dnia 3 grudnia 2020r.:

1. cofnęła powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia w części dotyczącej zapłaty 55.735,35 zł i wniosła o umorzenie postępowania,

2. wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej pkt I i :

a) umorzenie postępowania co do zaspokojonej należności w kwocie 55.735,35 zł,

b) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 2.050,13 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie , liczonymi od kwoty:

- 53.693,75 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia 12 lipca 2020r. ,

- 2.050,13 zł – od dnia 13 lipca 2020r. do dnia zapłaty,

3. oddalenie apelacji pozwanego w pozostałym zakresie,

4. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania , w tym kosztów postępowania apelacyjnego , według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na częściowe uwzględnienie, aczkolwiek nie z przyczyny w niej podanych. Przed wszystkim jednak wyrok sądu odwoławczego musiał uwzględniać fakt częściowego cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia przez stronę powodową, którego skutek dla końcowego rozstrzygnięcia omówiony zostanie na wstępie rozważań.

Zgodnie z art. 386 § 3 k.p.c. jeżeli w postępowaniu apelacyjnym pozew podlega odrzuceniu albo zachodzi podstawa do umorzenia postępowania, Sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok oraz odrzuca pozew lub umarza postępowanie.

Stosownie do treści art. 355 k.p.c., Sąd umorzy postępowanie, jeżeli powód ze skutkiem prawnym cofnął pozew, strony zawarły ugodę lub została zatwierdzona ugoda zawarta przed mediatorem albo z innych przyczyn wydanie wyroku stało się zbędne lub niedopuszczalne.

W myśl art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a gdy z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. Dopuszczalność cofnięcia pozwu podlega ocenie Sądu (art. 203 § 4 k.p.c.) w kontekście zgodności z prawem lub zasadami współżycia społecznego. Na tle zgromadzone w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do uznania, że cofnięcie pozwu przez stronę powodową było sprzeczne z prawem (zmierzało do obejścia prawa) lub z zasadami współżycia społecznego, albowiem czynność ta wynikała z pokrycia części roszczenia przez ubezpieczyciela zmarłej pozwanej.

Wobec cofnięcia pozwu co do kwoty 55.735,35 zł ze zrzeczeniem się roszczenia na etapie postępowania apelacyjnego zachodziła konieczność uchylecia wyroku Sądu I instancji w tym zakresie i umorzenie postępowania na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Pomimo tego, iż należność we wskazanej kwocie został uiszczona po wniesieniu pozwu, to w ocenie Sądu Okręgowego brak podstaw do zastosowani art. 203 § 2 k.p.c. i obciążania pozwanego kosztami procesu w zakresie cofniętego powództwa.

Zwrócić należy uwagę, iż powódka w zakresie swojej działalności zajmuje się udzielaniem pożyczek, w niniejszej sprawie reprezentowana była przez profesjonalnego pełnomocnika. Pomimo otrzymania w dniu 13 lipca 2020 r. kwoty, która niemal w całości wyczerpywała dochodzone roszczenie, nie cofnęła ona pozwu w tej części do dnia wydania wyroku przez Sąd I instancji, mając świadomość skutków procesowych takiego zaniechania dla pozwanego. Stosowne oświadczenie zostało złożone dopiero w grudniu 2020 r. po otrzymaniu odpisu apelacji pozwanego, w której powołał się on m.in. na pokrycie przez ubezpieczyciela części zobowiązania wynikającego z pożyczki.

Na moment wyrokowania przez Sąd Rejonowy żądanie pozwu odnośnie kwoty 55.735,35 zł nie znajdowało odzwierciedlenia w stanie faktycznym sprawy, zaś brak powiadomienia Sądu I instancji o pokryciu znacznej części zadłużenia stanowił naruszenie art. 3 k.p.c., statuującego obowiązek lojalnej współpracy między stronami a organem orzekającym.

Tym samym już w postępowaniu przed Sądem Rejonowym powódka powinna była cofnąć pozew do kwoty uzyskanej od ubezpieczyciela i w takim wypadku byłaby traktowana jako strona wygrywająca proces (por. postanowienie SN z 7.3.2013 r., IV CZ 8/13). Jeżeli jednak powódka pozew co do żądania zapłaty kwoty 55.735,35 zł bezzasadnie podtrzymywała, zaś na dzień 31 lipca 2020 r. wartość ta była nienależna i co do zasady, gdyby nie cofnięcie pozwu w postępowaniu apelacyjnym, powództwo w omawianej części podlegałoby oddaleniu wskutek apelacji pozwanego (art. 316 § 1 k.p.c.). W wypadku bowiem, gdy pozwany zaspokoi powoda w toku procesu, przy biernej reakcji powoda należy uznać, że w dalszym ciągu podtrzymuje on powództwo, co w konsekwencji może doprowadzić do jego oddalenia przez sąd.

Co godne podkreślenia, stronę przegrywającą proces wskazuje treść wyroku - jest nią powód, gdy żądanie zostało oddalone, a pozwany, jeżeli jego obrona okazała się bezskuteczna i powództwo zostało uwzględnione. Powód jest stroną przegrywającą także wtedy, gdy jego roszczenie wygasło w toku postępowania na skutek spełnienia świadczenia, a mimo to popierał on nadal powództwo, które zostało oddalone. Wyjątkowo, jeżeli pozwany - spełniając świadczenie - poddaje się żądaniu, a powód cofa pozew, dopuszcza się możliwość przyznania kosztów powodowi, jako stronie wygrywającej. Dotyczy to jednak sytuacji, w której powód cofnął pozew, a postępowanie zostało umorzone (por. postanowienie SN z 24.11.2017 r., III CZP 67/17).

Z tych względów należało uznać, iż powódka uległa swemu żądaniu w zakresie kwoty 55.735,35 zł już w postępowaniu przed Sądem Rejonowym wskutek dokonania jej zapłaty przez ubezpieczyciela.

Abstrahując od powyższego, powództwo w pozostałej części podlegało oddaleniu jako przedwczesne z uwagi na naruszenie przez powódkę dyspozycji art. 75c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Powódka wywodziła swoje roszczenie z faktu wypowiedzenia nieżyjącej już pozwanej umowy z dnia 17 maja 2016 r. i tym samym winna wykazać, iż wypowiedzenie to było skuteczne. Okoliczność, iż pozwany nie kwestionował okoliczności uzasadniających dokonanie wypowiedzenia, nie zwalniał Sądu z obowiązku przesądzenia prawidłowości rozwiązania wiążącej strony umowy.

Wskazania wymaga, że o ile w przypadku postępowania dowodowego Sąd doznaje wynikających z obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego, określonych w nim ograniczeń, o tyle, uwzględniając treść roszczenia oraz ustalony stan faktyczny, ciąży na nim obowiązek właściwej subsumpcji, a zatem przyporządkowania wspomnianego stanu faktycznego do prawidłowej normy prawnej. W ramach powyższej powinności Sąd bierze pod uwagę z urzędu okoliczności mające znaczenie z punktu widzenia zasadności roszczenia. W niniejszej sprawie kwestia prawidłowości wypowiedzenia umowy pożyczki miała podstawowe znaczenie, przesądzała bowiem o możliwości uwzględnienia zgłoszonego żądania.

Zgodnie z art. 75c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu kredytu, bank wzywa go do spłaty wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych informując o możliwości złożenia w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania wniosku o restrukturyzację. Bank powinien, na wniosek kredytobiorcy, umożliwić restrukturyzację zadłużenia poprzez zmianę określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu, jeżeli jest uzasadniona dokonana przez bank oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy. Restrukturyzacja, o której mowa w ust. 1, dokonywana jest na warunkach uzgodnionych przez bank i kredytobiorcę. Bank, w przypadku odrzucenia wniosku kredytobiorcy o restrukturyzację zadłużenia, przekazuje kredytobiorcy, bez zbędnej zwłoki, szczegółowe wyjaśnienia, w formie pisemnej, dotyczące przyczyny odrzucenia wniosku o restrukturyzację. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio do umów pożyczek pieniężnych.

Analiza czynności powódki w kontekście przytłoczonego uregulowania wskazuje, że oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z 4 września 2019 r. nie wywołało skutku. Jest oczywiste, tak na gruncie interpretacji językowej jak i teleologicznej art. 75c prawa bankowego, że warunkiem skuteczności oświadczenia banku o wypowiedzeniu umowy kredytu jest uprzednie wezwanie kredytobiorcy do zapłaty i zaoferowanie mu możliwości złożenia wniosku

restrukturyzacyjnego odpowiadające wymaganiom opisanym w jego treści. Dopiero bezskuteczny upływ terminów, o których mowa w art. 75c ust. 1 i 2 prawa bankowego albo odrzucenie wniosku restrukturyzacyjnego upoważnia bank do wypowiedzenia umowy.

Powódka pismem z dnia 4 września 2019r. skierowała do B. Z. pismo zatytułowane „Zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy” w terminie 30 dni od dnia otrzymania pisma. Wskazała, że w przypadku braku zadłużenia w terminie 14 dni od dnia upływu 30 dniowego terminu wypowiedzenia sprawa zostanie skierowana na drogę sądową, zastrzegła, że jeżeli w przypadku uregulowania zaległych rat odstępuje od wypowiedzenia. Poinformowała również o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Następnie pismem z dnia 30 października 2019r. skierowała do pożyczkobiorcy ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty.

Kierując się natomiast wykładnią przepisu art. 75c ustawy Prawo bankowe powódka w pierwszej kolejności powinna doręczyć pożyczkobiorcy wezwanie do zapłaty, a następnie odczekać aż upłynie termin na spłatę zadłużenia wyznaczony w wezwaniu, pod warunkiem że nie będzie on krótszy niż 14 dni roboczych. Dopiero wówczas bank może wypowiedzieć umowę pożyczki.

W okolicznościach niniejszej sprawy wynikająca z art. 75c ustawy Prawo bankowe procedura wypowiedzenia przedmiotowej w sprawie umowy nie została w stosunku do pozwanego zachowana.

Jak wskazuje się w doktrynie, bank nie może swobodnie wypowiedzieć umowy, gdy pożyczkobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą pożyczki. Najpierw powinien doręczyć pożyczkobiorcy wezwanie określone w art. 75 c ust. 1-2 Prawa Bankowego oraz odczekać do upływu dodatkowego terminu na spłatę zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu, nie krótszego niż 14 dni roboczych. Dopiero po upływie tego terminu bank może złożyć wobec pożyczkobiorcy oświadczenie woli w sprawie wypowiedzenia umowy. Nie jest przy tym istotne, czy wypowiedzenie następuje ze względu na niedotrzymanie przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, czy utratę zdolności kredytowej. W przypadku gdy powyższe przesłanki nie zostały spełnione, czynność prawna banku polegająca na wypowiedzeniu umowy jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.). W szczególności nie prowadzi ona do wymagalności wierzytelności banku o spłatę tej części kredytu, co do której kredytobiorca nie pozostawał w opóźnieniu (por. T. Czech, Obowiązki banku w razie opóźnienia kredytobiorcy ze spłatą kredytu, M.Pr.Bank. 2016/12/66-78).

Podobnie w orzecznictwie wyrażany jest pogląd, zgodnie z którym ani bank ani spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa nie może swobodnie wypowiedzieć umowy kredytowej, gdy kredytobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą kredytu. Najpierw kredytodawca (pożyczkodawca) powinien doręczyć kredytobiorcy (pożyczkobiorcy) wezwanie określone w art. 75c ust. 1-2 ustawy z 1997 r. Prawo bankowe - zawierające w szczególności informację o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia - oraz odczekać do upływu dodatkowego terminu na spłatę zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu (nie krótszego niż 14 dni roboczych). Dopiero po upływie tego terminu bank lub spółdzielcza kasa może złożyć wobec kredytobiorcy oświadczenie woli w sprawie wypowiedzenia umowy kredytowej. W przypadku gdy powyższe przesłanki nie zostały spełnione, czynność prawna banku, spółdzielczej kasy oszczędnościowo-pożyczkowej polegająca na wypowiedzeniu umowy jest nieważna (art. 58 § 1 k.c.). W szczególności nie prowadzi ona do wymagalności wierzytelności banku czy też kasy o spłatę tej części kredytu lub pożyczki, co do której kredytobiorca (pożyczkobiorca) nie pozostawał w opóźnieniu (por. wyrok SA w Gdańsku z 3.12.2019 r., V ACa 454/19).

Tym samym od (...) jako profesjonalnego podmiotu działającego na rynku pożyczkowym należało oczekiwać, aby działania upominawcze były zgodne z dyspozycją art. 75c prawa bankowego i tym samym poprzedzały właściwe wypowiedzenie umowy. Połączenie w jednym piśmie wypowiedzenia i wskazania, że zapłata zaległości spowoduje ustanie skuteczności prawnej wypowiedzenia w istocie czyni iluzorycznym postępowanie upominawcze, a wypowiedzenie umowy nieważnym.

Wobec powyższego roszczenie jako niewymagalne nie zasługiwało na uwzględnienie, co z kolei uzasadniało oddalenie powództwa w pozostałej części na etapie postępowania apelacyjnego.

Stwierdzenie niewymagalności roszczenia Kasy względem dłużnika głównego powoduje, iż także pozwany – jako poręczyciel – nie odpowiada względem powódki z tytułu zwrotu reszty kwoty pożyczki (art. 879 § 1 w zw. z art. 883 § 1 k.c.).

Skutkiem częściowego uchylecia wyroku i umorzenia postępowania oraz oddalenia powództwa w pozostałej części jest również zmiana orzeczenia o kosztach procesu za I instancję, których obowiązek zwrotu nałożono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. na powódkę.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o art. 386 § 1 i 3 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie I wyroku, zaś w pozostałej części apelację jako bezzasadną oddalił na mocy art. 385 k.p.c. (punkt II).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w związku z § 10 ust. 1 pkt. 1 oraz § 2 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r., zasądzając na rzecz pozwanego kwotę 3.700 złotych tytułem poniesionych kosztów postępowania odwoławczego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika 2.700 zł oraz część uiszczony opłaty od apelacji. W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach sprawy należy uznać pozwanego za wygrywającego postępowanie apelacyjne co do zasady, gdyż nawet fakt skutecznego częściowego cofnięcia pozwu wskutek częściowego spełnienia świadczenia nie może konkurować ze konkluzją o braku wymagalności roszczenia pożyczkowego.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 zd. 2 k.p.c. nakazano ściągnąć od powódki na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.890 zł tytułem części opłaty od apelacji od której zwolniono pozwanego.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Aneta Dawidziuk